

Іноземці та особи без громадянства можуть набувати право власності на земельні ділянки сільськогосподарського призначення в порядку спадкування за законом, але зобов'язані здійснити їх відчуження протягом одного року з дня набуття права власності».

Формально запроваджуючи заборону на набуття іноземцями земель сільськогосподарського призначення, законодавець залишає «шпаринку» для них. П. б) передбачає можливість юридичним особам набувати землі у власність якщо вони утворені за законодавством України. Однак, відповідно до Закону України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань», засновником юридичної особи в Україні може бути іноземець і, при цьому, така юридична особа буде утворена за законодавством України і в повній мірі відповідати вимогам запропонованої редакції ст. 130 Земельного кодексу України.

По-третє, в чинній на сьогодні ст. 130 встановлено, що переважне право купівлі земельних ділянок сільськогосподарського призначення мають громадяни України, які постійно проживають на території відповідної місцевої ради, де здійснюється продаж земельної ділянки, а також відповідні органи місцевого самоврядування. Натомість пропонується встановити, що переважне право купівлі земельної ділянки сільськогосподарського призначення має її орендар за умови сплати ним ціни, за якою вона продається.

Європейський досвід вказує на необхідності більш широкого кола потенційних покупців з переважним правом придбання земель с/г призначення за умови їх продажу. Вбачається необхідним встановити переважне право придбання земель для таких суб'єктів:

- орендар земельної ділянки;
- власник суміжної ділянки;
- власник ділянки, яка знаходиться на цьому ж земельному масиві;
- громадяни України, які постійно проживають на території відповідної місцевої ради;
- територіальна громада;
- держава.

Розширення кола осіб які мають переважне право купівлі земельної ділянки сільськогосподарського призначення дасть змогу забезпечити: сталість землекористування з особами які вже його здійснюють; здорову консолідацію земель ефективними місцевими власниками; розвиток та планування територій населених пунктів.

З огляду на вказане, слід підсумувати, що майбутнє запровадження вільного обігу земель сільськогосподарського призначення є вимогою часу, поштовхом до розвитку сектору АПК в економіці України, однак потребує більш детального опрацювання саме запобіжних механізмів для унеможливлення спекулятивного інтересу до земель с/г призначення, обмеження формування великих землеволодінь, встановлення обмежень щодо набуття іноземцями права власності на землі в Україні хоча б на етапі перших 10-15 років після запровадження ліберального ринку землі.

Одержано 06.11.2019

УДК 347.91.95

Маріанна Петрівна БРИНЧАК,

аспірант Харківського національного університету внутрішніх справ

МЕЖІ ЗДІЙСНЕННЯ СВОБОДИ СВІТОГЛЯДУ ТА ВІРОСПОВІДАННЯ У ЦИВІЛЬНОМУ ПРАВІ УКРАЇНИ

Стаття 35 Конституції України закріплює положення про те, що кожен має право на свободу світогляду та віросповідання, яке включає в себе свободу сповідувати будь-яку релігію або не сповідувати ніякої, безперешкодно відправляти одноособово чи колективно релігійні культи і ритуальні обряди, вести релігійну діяльність. Різні аспекти цього права досліджувалися Д. Вовком, Є. В. Ткаченком, В. П. Гаєвою, О. В. Синегубовим, І. М. Компанійцем, В. М. Малишом, П. М. Рабіновичем, Г. Л. Сергієнко, В. М. Сорокун, Л. В. Ярмол, Є. О. Мічуриним та іншими вченими. При цьому слід зазначити, що право на свободу віросповідання не є абсолютним, тобто за певних обставин його реалізація може бути обмежена [1, с. 28]. У зв'язку з тим, що кожна особа несе певні обов'язки та відповідальність перед суспільством, а зовнішній прояв прав завжди є підставою для конфлікту або втручання у права інших осіб, міжнародне право визнає законність певних обмежень на користування правом на свободу сповідувати релігію чи переконання [2, с. 136].

На даний час актуальним є питання меж здійснення права на свободу світогляду та віросповідання.

У процесі реалізації основних прав перетинаються різні інтереси суб'єктів цих прав, інших осіб, суспільства в цілому. В силу цього визначення меж основних прав, умов їх реалізації і порядку вирішення можливого конфлікту інтересів – об'єктивна потреба нормального функціонування соціуму, з одного боку, і свободи особи – з іншого [3].

Учасники цивільних правовідносин можуть вільно на власний розсуд здійснювати свої суб'єктивні цивільні права. Разом з тим, свобода власного розсуду не безмежна. Вона має межі, окреслені конкретними нормами, що знайшли відображення у законодавстві.

Межі здійснення суб'єктивних цивільних прав – це окреслені договором або законодавством границі діяльності уповноважених осіб по реалізації можливостей, що складають зміст даних прав [4].

На думку Є. О. Мічуріна, межі здійснення цивільних прав визначають правомірну поведінку особи та міру захисту цивільних прав, оскільки дії особи в межах цивільних прав є юридично захищеними, а дії, вчинені поза межами права, юридичному захисту не підлягають.

Межі здійснення цивільних прав встановлюють загальні орієнтири для особи, яка, здійснюючи свої права, не повинна завдавати шкоди іншим особам та довіллю їй мусить здійснювати свої права в межах закону [5, с. 214].

У Цивільному кодексі України в статті 13 зазначено, що цивільні права особа здійснює у межах, наданих їй договором або актами цивільного законодавства. При здійсненні своїх прав особа зобов'язана утримуватися від дій, які могли б порушити права інших осіб, завдати шкоди довіллю або культурній спадщині. Не допускаються дії особи, що вчиняються з наміром завдати шкоди іншій особі, а також зловживання правом в інших формах. При здійсненні цивільних прав особа повинна дотримуватися моральних засад суспільства [6].

Розглянувши практику інших держав та міжнародне законодавство, можна сказати, що право свободи світогляду та віросповідання залежить від правомочностей зберегти своє право (індивідуальність) та правомочності розпоряджатися цим правом.

Тому межі чітко вказують як саме особа може користуватися своїм правом.

Розглянемо випадки, які були в державах стосовно свободи світогляду та віросповідання, та чим вони закінчились.

Наприклад, ««активістки «Фемен», як завжди, без запрошення увірвалися в зал, де читав лекцію про богохульство глава католицької церкви в Бельгії архієпископа Мехелен-Брюсселю Андре-Мютьєна Леонарда, де дівчата облили святою водою в формі Святої діви Марії архієпископа в знак протесту проти гомофобії в католицькій церкві.

Поки їх намагалися вигнати з кімнати, оголені активістки звинувачували церкву в лицемірстві. Така поведінка повинна бути покарана, бо учасниці таких «заходів» ображають почуття віруючих» [7].

Можна зробити висновок, нажалі не тільки в нашій державі немає чітких меж та обмежень щодо свободи світогляду та віросповідання, тому, що громадянам надана «абсолютно свободу дій» тим самим вони порушують свободу інших осіб як у цьому випадку, а держава крім порушення громадського порядку не може нічого вжити до таких осіб.

Такі випадки у сучасному суспільстві не поодинокі, 21 лютого 2012 року учасниці скандальної жіночої музичної панк-групи Pussy Riot увірвалися в храм Христа Спасителя в центрі Москви і влаштували танці на амвоні перед іконостасом храму [8, с. 214]. Дівчат відпустили, на що лідер руху «Слов'янська сила» Дмитро Дьомушкін заявив, що дівчата повинні понести найжорсткіше покарання аж до кримінальної.

Якщо поглянути на цю ситуацію з іншого боку, то є очевидним, що феміністки відстоювали свої права такими публічними і образливими діями, якими порушили і тим самим обмежили права віруючих. Тут і постає питання де ці межі, феміністки вибрали таке місце, боролись за свої права і зовсім не подумали про свободу вибору інших громадян. Є необхідність виокремити хоч якийсь перелік місць, де б заборонялися такі дії, щоб вони не порушували права інших. В цій ситуації феміністки порушили право віруючих на вільне проведення обрядів і служінь у церкві.

Отже, визначення меж здійснення права свободи світогляду та віросповідання, досить важливе питання на сьогодні, бо саме межі є тим самим регулятором порядку, забезпеченням безпеки та збереженням моральності в повноцінному демократичному суспільстві. Перелік меж стримує фізичних осіб (громадян), від порушення свободи світогляду та віросповідання інших осіб, тим самим надає повноцінне право володіти і користуватися своїм правом. Межі здійснення права свободи світогляду та віросповідання – це одна із гарантій захищеності прав людини.

Список бібліографічних посилань

1. Дахова І. І. Обмеження реалізації права на свободу світогляду та віросповідання. *Форум права*. 2017. № 3. С. 27–32. URL: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/FP_index.htm_2017_3_7.pdf (дата звернення: 10.10.2019).
2. Сорокун В. М. Міжнародно-правовий захист права на свободу совісті та віросповідання : монографія. Харків : Константа, 2010. 252 с.
3. Теорія держави і права: курс лекцій : навч. посіб. / Віхров О. П., Віхрова І. О. ; Чернігів. нац. пед. ун-т ім. Т. Г. Шевченка. URL: https://pidruchniki.com/84593/pravo/obmezheniya_prav_svobod (дата звернення: 20.10.2019).
4. Межі здійснення цивільних прав та виконання обов'язків // Студопедія – Ваша школопедія. URL: <https://studopedia.org/1-144000.html> (дата звернення: 20.10.2019).
5. Мічурін Є. О. Межі та обмеження цивільних прав. *Право і Безпека*. 2010. № 3 (35). С. 212–215. URL: <http://old.pb.univd.edu.ua/?controller=service&action=download&download=22819> (дата звернення: 20.10.2019).
6. Цивільний кодекс України : закон України від 16.01.2003 № 435-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 40–44. Ст. 356.
7. Голые феминистки атаковали главу католической церкви Бельгии // НьюсБалт : сайт. URL: <http://newsbalt.ru/news/2013/04/24/golye-feministki-atakovali-glavu-kat/> (дата звернення: 20.10.2019).
8. Феминистки устроили танцы на амвоне храма Христа Спасителя. *Известия*. URL: <https://iz.ru/news/516111> (дата звернення: 20.10.2019).

Одержано 31.10.2019